

Identifying Corruption-Prone Contexts to Achieve Sustainable City in the Municipalities of Bushehr Province

Hassan Shojaei¹, Behbood Khademi² ✉, Amrollah Rashedzadeh³

1. Department of Sociology, Bu.C., Islamic Azad University, Bushehr, Iran

Email: 3579845705@iau.ir

2. (Corresponding Author) Department of Sociology, Ney.C., Islamic Azad University, Fars, Iran

Email: 2451628779@iau.ir

3. Department of Sociology, Bu.C., Islamic Azad University, Bushehr, Iran

Email: amir.rashedzadeh@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Paper

Article History:

Received:

28 December 2025

Received in revised form:

6 March 2026

Accepted:

30 March 2026

Available online:

12 May 2026

Keywords:

Administrative

Corruption,

Municipality,

Corruption-prone

Contexts,

Bushehr Province.

ABSTRACT

The primary objective of this study is to identify and meticulously analyze corruption-prone contexts within the municipalities of Bushehr Province. Utilizing a qualitative approach, the research aimed to delineate the prerequisites for achieving good governance and sustainable urban development. The statistical population comprised all managers, deputies, and expert staff with over 15 years of service across seven selected municipalities in Bushehr Province (including Bushehr, Borazjan, Khormuj, Deyyer, Asaluyeh, Deylam, and Ganaveh), constituting an aggregate population size of 470 individuals. From this population, 15 key experts in urban management were selected through purposive sampling until theoretical saturation was reached. Data were collected via in-depth semi-structured interviews and analyzed using qualitative content analysis techniques facilitated by MAXQDA 2022 software. The findings revealed six major corruption-prone domains within the province's urban management, ranked by significance: Economic-Financial (e.g., inadequate salaries and heavy reliance on unsustainable revenues), Administrative (complex bureaucratic processes and the phenomenon of "golden signatures"), Political (arbitrary interference by city councils and frequent managerial turnovers), Social (nepotism, ethnic pressures, and the precedence of personal relations over regulations), Cultural (normalization of misconduct and the justification of illicit payments), and Technical (weak supervisory systems and the issuance of fraudulent certificates). The near-unanimous consensus among experts on these factors indicates a deep systemic entanglement within the municipal structures. The study concludes that without simultaneous structural reforms in the "primary triangle" (economic, administrative, and political domains) and dedicated attention to reinforcing factors, ad-hoc anti-corruption measures will remain ineffective.

Citation: Shojaei, H., Khademi, B., & Rashedzadeh, A. (2026). Identifying Corruption-Prone Contexts to Achieve Sustainable City in the Municipalities of Bushehr Province. *Journal of Sustainable City*, 9(1), 87-100.

<http://doi.org/10.22034/jsc.2026.560428.1898>

© The Author(s)

Publisher: Iranian Geography and Urban Planning Association.

Extended Abstract

Introduction

Administrative corruption is one of the most complex and persistent challenges facing contemporary systems of governance, with consequences that are evident across economic, social, political, and cultural dimensions. This phenomenon not only leads to the diversion of public resources and a decline in the efficiency of governmental organizations, but also undermines social capital, public trust, and institutional legitimacy. In the field of urban management, administrative corruption becomes even more sensitive, because municipalities, as the closest executive institutions to citizens, are responsible for providing essential and everyday services, and their decisions directly affect the quality of urban life. Issuing building permits, land-use changes, implementation of urban development projects, contracting with private contractors, collecting municipal charges, managing public properties, and enforcing urban planning regulations are among the areas that involve both substantial financial flows and broad decision-making authority. In the absence of strong oversight mechanisms and institutional transparency, such characteristics can create fertile ground for various forms of misconduct, including bribery, collusion in tenders, abuse of legal authority, issuance of illegal permits, and non-merit-based recruitment. From the perspective of sustainable urban development, administrative corruption constitutes a serious obstacle to achieving spatial justice, economic efficiency, and social cohesion, because it diverts the distribution of urban resources and services from rational and equitable paths and places public interests at risk. Therefore, the accurate identification of corruption-prone contexts within municipalities is not only a managerial necessity but also a prerequisite for achieving accountable and sustainable urban governance.

Bushehr Province, due to its geographical position, economic structure, and distinctive social characteristics, represents a notable case for studying corruption in urban management. The province includes seven active municipalities in the cities of

Bushehr, Borazjan, Khormuj, Dayyer, Asaluyeh, Deylam, and Genaveh. In recent years, these cities have experienced significant economic transformations driven by the expansion of oil and gas industries, port activities, and the rapid growth of urban construction. At the same time, the revenue structure of municipalities in the province largely relies on unstable sources, particularly fees generated from issuing building permits and penalties imposed by commissions dealing with construction violations. Such a structure can strengthen financial dependence on construction activities and encourage revenue-oriented decision-making. Moreover, the social fabric of the region, which is partly shaped by ethnic and kinship relations, may in some cases influence recruitment, appointment, and supervision processes and can contribute to the formation of informal networks of power. Frequent managerial changes resulting from municipal council cycles and political interventions in managerial appointments further reduce organizational stability and encourage short-term and non-strategic decision-making. Despite these conditions, no comprehensive study has yet examined the corruption-prone contexts across all municipalities of Bushehr Province in a simultaneous and comparative manner. Most existing studies have either focused on national-level analyses or concentrated on large metropolitan areas, and many have adopted quantitative approaches that are often unable to reveal the hidden and context-dependent dimensions of administrative corruption. Accordingly, the present research adopts a qualitative approach and draws upon the lived experiences of experienced managers and experts in order to identify, classify, and analyze the structural, institutional, and cultural contexts that contribute to the emergence of corruption in the municipalities of Bushehr Province, and to provide an analytical framework for anti-corruption policymaking in urban governance.

Methodology

In terms of purpose, this study is applied, and in terms of nature it adopts a qualitative

design based on an inductive content analysis approach. The choice of a qualitative method was motivated by the complex, multidimensional, and often hidden nature of administrative corruption, as understanding such phenomena requires access to the deep experiences of organizational actors and insight into institutional and cultural contexts. The statistical population consisted of all managers, deputy managers, and experts with more than fifteen years of work experience in the seven municipalities of Bushehr Province, whose number was estimated at approximately 470 individuals. Sampling was conducted using a purposive approach based on the principle of maximum variation in order to include perspectives from different managerial levels and cities within the province. The selection process continued until theoretical saturation was achieved, meaning that after fifteen interviews no new concepts or categories emerged and the extracted patterns began to repeat. The final sample included two former municipal managers, two former deputy managers, and eleven senior experts with extensive professional experience. The main data collection tool was semi-structured interviews designed on the basis of the preliminary theoretical framework and a review of the relevant literature. These interviews included one general question regarding the factors shaping corruption and six specific questions related to social, cultural, economic-financial, administrative, political, and technical contexts. Interviews were conducted either face-to-face or online after obtaining informed consent from participants and ensuring the confidentiality of their information. All interviews were recorded and fully transcribed, with an average duration of approximately seventy-five minutes. Data analysis was carried out using MAXQDA 2022 software. In the first stage, open coding was performed to extract initial concepts, which resulted in the identification of 487 codes. These codes were subsequently organized into subthemes based on conceptual similarities and ultimately categorized into six main contexts. To enhance the credibility of the findings, validation

strategies such as source triangulation, member checking, and peer review were employed to ensure analytical coherence and the reliability of the results.

Result and Discussion

The analysis of interview data revealed that administrative corruption in the municipalities of Bushehr Province is the result of the interaction of several structural and contextual conditions that operate in an interconnected network. Among these contexts, the economic-financial context received the highest level of importance, with an average score of 4.73 out of 5. Participants emphasized that the relatively low salaries and benefits of municipal employees compared with their level of responsibility and work pressure strengthen economic incentives for accepting informal benefits. In addition, the heavy dependence of municipalities on revenues derived from building permits and construction-related penalties encourages decision-making structures oriented toward short-term revenue generation. Under such conditions, increased construction activity or even construction violations may become sources of income, creating a conflict of interest between the municipality's supervisory role and its revenue-generating function. The presence of intermediaries and brokers in licensing processes and collusion in some procurement procedures were also identified as components of this context. The administrative context ranked second with an average score of 4.60 and included factors such as lengthy bureaucratic procedures, the existence of multiple "golden signatures," concentration of authority at limited levels, and incomplete implementation of e-government systems. The complexity of procedures creates decision-making bottlenecks that increase the possibility of informal bargaining and the receipt of payments outside the legal framework.

The political context ranked third with an average score of 4.47 and included the intervention of city councils in executive affairs, pressure to appoint specific individuals, and frequent managerial changes. Such managerial instability weakens long-term planning and reinforces

informal relationships. The social context referred to the influence of nepotism, ethnic pressures in recruitment processes, and silence in the face of wrongdoing by acquaintances or relatives. The cultural context involved the normalization of informal payments, traditional justifications for such practices, and reduced ethical sensitivity toward administrative misconduct. Finally, the technical context included weak field supervision, the issuance of nominal or formal compliance certificates, and the exploitation of legal capacities for revenue generation. Overall, the findings indicated that the economic-financial, administrative, and political contexts constitute the core drivers of corruption, while the remaining contexts function as facilitating and reinforcing factors. This interconnection highlights the structural nature of corruption within the municipalities of the province.

Conclusion

The findings demonstrate that administrative corruption in the municipalities of Bushehr Province cannot be explained as a single-cause or purely individual phenomenon. Rather, it has a structural, institutional, and multilayered nature that emerges from the simultaneous interaction of economic motivations, administrative opportunities, and political interventions, and is further reinforced and reproduced within social and cultural contexts. This finding suggests that corruption within these municipalities is not merely a sporadic deviation but rather a pattern that has become embedded in certain organizational processes. The dependence of municipalities on unstable financial resources—particularly revenues from construction permits and penalties related to building violations—has created a structural conflict of interest, whereby the institution responsible for monitoring violations may simultaneously benefit from their occurrence. This situation places economic incentives alongside administrative opportunities and political facilitation, generating a dysfunctional cycle that reproduces corruption. Under such circumstances, focusing solely on disciplinary actions, managerial

replacements, or stricter punishments is unlikely to produce sustainable reduction in corruption, because the roots of the problem lie within institutional structures and decision-making mechanisms. The findings indicate that unless simultaneous reforms are undertaken in the economic, administrative, and political domains, anti-corruption measures will largely remain reactive and symbolic.

From an analytical perspective, the economic-financial, administrative, and political contexts were identified as the core pillars of corruption in the municipalities of the province. The economic-financial context provides motivation, the administrative context creates opportunities, and the political context provides a form of informal protection or justification for the continuation of certain practices. Alongside these three main pillars, social and cultural contexts further reduce ethical sensitivity toward misconduct by normalizing certain informal practices. When unofficial payments are redefined through concepts such as “gratitude,” “appreciation,” or “facilitating services,” the boundary between legal and illegal behavior becomes blurred in the minds of both employees and citizens. Moreover, kinship and ethnic pressures can decline oversight mechanisms and discourage the reporting of misconduct. Consequently, combating corruption requires a systematic approach that addresses not only formal institutional arrangements but also informal and cultural dimensions.

Based on the study’s findings, three major strategies are proposed to achieve a sustainable reduction of corruption in the municipalities of Bushehr Province. The first strategy involves reforming the municipal revenue structure by creating stable sources of income and reducing dependence on volatile construction-related revenues. Establishing compensation funds for employees, aligning salaries and benefits with levels of responsibility, and introducing performance-based incentive mechanisms can reduce economic pressures and limit financial motivations for engaging in unhealthy interactions. In addition, diversifying urban revenue sources through

the development of service-based municipal charges, efficient management of municipal assets, and transparent investment attraction can strengthen the financial independence of municipalities.

The second strategy involves reforming administrative processes in order to increase transparency and eliminate corruption-prone bottlenecks. Reducing the number of signatures required for issuing permits, standardizing case-handling procedures, establishing clear response timelines, and fully implementing e-government systems can reduce face-to-face interactions and increase systemic oversight. The establishment of integrated information systems that record and track all stages of licensing, payments, and contracts can play an important role in reducing opportunities for abuse.

The third strategy involves revising oversight mechanisms and strengthening the managerial independence of municipalities. Relative stability in urban management, transparent criteria for appointing managers, and limiting political interference in executive decisions can help prevent the formation of influence networks. Strengthening both internal and external oversight institutions, establishing independent committees for investigating misconduct, and publicly disclosing financial and contractual performance reports can enhance organizational accountability. Structural reforms must be complemented by cultural change and professional ethics promotion. Continuous training of employees on issues such as conflicts of interest, transparency, and accountability, the development of organizational codes of ethics, and the institutionalization of safe and confidential whistleblowing mechanisms can help reduce social tolerance for corruption. Legal protection for whistleblowers and the creation of channels for citizen participation in monitoring municipal performance are also imperative complementary measures.

In conclusion, achieving sustainable urban development in Bushehr Province requires simultaneous reforms in the economic, administrative, political, and cultural dimensions of urban governance. Administrative corruption not only wastes

financial resources but also erodes public trust, and without trust the implementation of development policies becomes highly challenging. Therefore, anti-corruption policymaking should be comprehensive, gradual, and evidence-based. By identifying six corruption-prone contexts, this study provides an analytical framework for understanding the relationships among these factors and demonstrates that effective anti-corruption efforts are possible only through an integrated and structural approach. If the proposed strategies are implemented simultaneously, it can be expected that the conditions facilitating corruption will diminish, organizational efficiency will improve, and the path toward transparent and accountable urban governance will become more attainable.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

شناسایی بسترهای فسادزا در جهت دستیابی به شهر پایدار در شهرداری‌های استان بوشهر

حسن شجاعی^۱، بهبود خادمی^۲ ✉، امراله راشدزاده^۳

۱- گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران. رایانامه: iau.ir@3579845705
 ۲- نویسنده مسئول، گروه جامعه‌شناسی، واحد نیریز، دانشگاه آزاد اسلامی، فارس، ایران. رایانامه: 2451628779@iau.ir
 ۳- گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران. رایانامه: amir.rashedzadeh@yahoo.com

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی و واکاوی دقیق بسترهای فسادزا در شهرداری‌های استان بوشهر با بهره‌گیری از رویکرد کیفی بود تا از این طریق، پیش‌نیازهای دستیابی به حکمرانی مطلوب و شهری پایدار تبیین گردد. جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی مدیران، معاونین و کارشناسان خبره با سابقه خدمت بالای ۱۵ سال در هفت شهرداری منتخب استان بوشهر (شامل شهرهای بوشهر، برازجان، خورموج، دیر، عسلویه، دیلم و گناوه) به تعداد تقریبی ۴۷۰ نفر بود. از این میان، ۱۵ نفر از نخبگان و خبرگان کلیدی حوزه مدیریت شهری به روش نمونه‌گیری هدفمند و با رعایت اصل اشباع نظری انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختاریافته بود که با استفاده از تکنیک تحلیل محتوای کیفی و نرم‌افزار تخصصی MAXQDA 2022 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش نشان داد که شش بستر کلان فسادزا در مدیریت شهری این استان نقش‌آفرینی می‌کنند که به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: اقتصادی-مالی (نظیر حقوق ناکافی کارکنان و وابستگی شدید به درآمدهای ناپایدار)، اداری (فرآیندهای پیچیده بوروکراتیک و پدیده امضاهای طلایی)، سیاسی (دخالت‌های سلیقه‌ای شورا و تغییرات مکرر مدیریتی)، اجتماعی (حاکمیت روابط بر ضوابط، خویشاوند سالاری و فشارهای قومی)، فرهنگی (عادی‌سازی رفتارهای ناهنجار و توجیه دریافت وجوه غیرقانونی) و فنی (ضعف در سیستم‌های نظارتی و صدور گواهی‌های صورتی). اجماع حداکثری خبرگان بر این مؤلفه‌ها نشان‌دهنده درهم تنیدگی عمیق این عوامل در ساختار شهرداری‌ها است. درنهایت نتیجه‌گیری می‌شود که بدون اصلاح ساختاری هم‌زمان در «مثلث اصلی» (اقتصادی، اداری و سیاسی) و توجه ویژه به بسترهای تقویت‌کننده، اقدامات مقابله‌ای مقطعی کارساز نخواهد بود.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۰۷</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۲/۱۵</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۱۰</p> <p>تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۰۲/۲۲</p> <p>واژگان کلیدی: فساد اداری، شهرداری، بسترهای فسادزا، استان بوشهر.</p>

استناد: حسن؛ خادمی، بهبود و راشدزاده، امراله. (۱۴۰۵). شناسایی بسترهای فسادزا در جهت دستیابی به شهر پایدار در شهرداری‌های استان بوشهر. *مجله شهر پایدار*، ۹(۱)، ۸۷-۱۰۰.

<http://doi.org/10.22034/jsc.2026.560428.1898>

ناشر: انجمن جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ایران

© نویسندگان

مقدمه

فساد اداری یا جرائم کارکنان دولت، به عنوان یکی از پدیده‌های آسیب‌زای اجتماعی، در سازمان‌های دولتی به ویژه شهرداری‌ها، به صورت فزاینده‌ای مشاهده می‌شود (Rosenmüller., 2019). این پدیده، که ریشه در تاریخ بشریت دارد و در متون کهنی مانند قوانین حمورابی و نوشته‌های ارسطو و افلاطون قابل‌ردیابی است (Hosseini & Tavosi., 2020)، شامل سوءاستفاده از قدرت و موقعیت اداری برای کسب منافع شخصی یا گروهی است و به منافع عمومی آسیب می‌رساند. بر اساس گزارش سازمان شفافیت بین‌المللی، ایران در سال ۲۰۲۳ در رتبه ۱۴۷ از میان ۱۸۰ کشور قرار گرفته که نشان‌دهنده سطح بالای فساد اداری است. این وضعیت، ضرورت تمرکز بر سیستم‌های منابع انسانی برای پیشگیری از فساد را برجسته می‌کند، که پژوهش حاضر باهدف شناسایی و مدل‌سازی تفسیری ساختاری نظام مطلوب مدیریت عملکرد کارکنان بخش دولتی برای پیشگیری از فساد اداری انجام شده است (Imani, 2024). شهرداری‌ها به دلیل اختیارات گسترده در حوزه‌های شهرسازی، صدور پروانه ساختمانی، مدیریت املاک عمومی، معاملات و مناقصات، و تعامل مستقیم با شهروندان و بخش خصوصی، از گلوگاه‌های اصلی بروز فساد اداری محسوب می‌شوند. مصادیق رایج فساد در این نهادها شامل رشوه‌خواری، اختلاس، مداخله در معاملات دولتی، سوءاستفاده از اموال عمومی، و تخلفات در فرآیندهای اداری و مالی است (Karimi-Nejad et al., 2023). این موارد نه تنها کارایی خدمات شهری را کاهش می‌دهد، بلکه اعتماد عمومی به نهادهای محلی را خدشه‌دار کرده و مانع دستیابی به اهداف توسعه پایدار شهری می‌گردد. در این راستا، بازاندیشی در قوانین و مقررات سازمانی ضروری است، زیرا نهادهای دولتی در اجرای قوانین ممکن است با حقوق و منافع اشخاص خصوصی در تعارض قرار گیرند، که این پیچیدگی‌ها ضرورت نظارت و کنترل بر سازمان‌ها را افزایش می‌دهد (Mirzabeygi et al., 2022). در ادامه، به تحلیل برخی مطالعات و ارتباط آن با خلأ پژوهشی (کمبود مطالعات محلی بر بوشهر و پیوند فساد با پایداری شهری) را توضیح می‌دهیم. این مطالعات عمدتاً بر پایه داده‌های محلی ایران انجام شده و بر عوامل فرهنگی، ساختاری و نهادی تأکید دارند. با این حال، بیشتر آن‌ها بر شهرداری تهران تمرکز کرده‌اند که این امر ضعفی در تعمیم‌پذیری به استان‌های کمتر توسعه‌یافته مانند بوشهر محسوب می‌شود (Mohammadi Gazijahani et al., 2026).

ایمانی (۲۰۲۴) با رویکردهای تفسیری-ساختاری و مدیریت عملکرد، مؤلفه‌های کلیدی پیشگیری را شایسته‌سالاری، شفافیت، پاسخگویی، حذف تشریفات، کنترل داخلی، قانون محوری و عدالت رویه‌ای و تعاملی معرفی کرد و تأکید نمود که این مؤلفه‌ها به صورت پویا و دوسویه بر یکدیگر اثر می‌گذارند. مشایخ صالحان و همکاران (۲۰۲۳)، جلالیان تهرانی و همکاران (۲۰۲۳) و همتی و همکاران (۲۰۲۳) فساد اداری در شهرداری‌ها را عمدتاً ناشی از عوامل برون‌سازمانی، فرآیندهای طولانی، اهمال کاری، ضعف نظارت و اخذ رشوه در مراحل شهرسازی دانستند. کریمی نژاد و همکاران (۲۰۲۳) تأثیر معنادار مدیریت جهادی بر کاهش فساد در شهرداری شیراز را تأیید کردند. در سطح بین‌المللی نیز باگات و جا^۱ (۲۰۲۴)، تورسلو^۲ (۲۰۲۳) و متاحی^۳ و همکاران (۲۰۲۳) بر نقش جو یکپارچگی سازمانی، فرهنگ سازمانی، سلسله‌مراتب، تعهد مدیریت، حسابرسی داخلی و مکانیسم‌های قانونی و نظارتی تأکید کرده و نشان دادند که بدون اصلاح هم‌زمان ساختار، فرهنگ و محیط، تلاش‌های ضد فساد ناکارآمد خواهد ماند. این پیشینه بر ضرورت رویکردی جامع و چند لایه برای شناسایی و مقابله با بسترهای فسادزا در شهرداری‌های استان بوشهر تأکید دارد.

1. Bhagat & Jha
2. Torsello
3. Mutahi

استان بوشهر در سال‌های اخیر شاهد موارد متعدد تخلفات و فساد اداری در شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی شهر بوده و در برخی شاخص‌های تخلفات شهرداری‌ها رکورددار کشور است. گزارش‌های رسمی و قضایی نشان می‌دهد که پرونده‌های متعددی با اتهاماتی نظیر اختلاس، ارتشاء، مداخله در معاملات دولتی و سوءاستفاده مالی تشکیل شده است. برای نمونه، در شهرداری بوشهر، از سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰، بیش از ۲۱ نفر از کارکنان، مدیران و اعضای شورا بازداشت شده‌اند، از جمله هشت کارمند به اتهام اختلاس در سال ۱۳۹۸، پنج نفر دیگر در سال ۱۳۹۹، و رئیس و چند عضو شورای شهر در سال ۱۳۹۹. همچنین، در دیگر شهرداری‌های استان مانند گناوه و مراکز شهرستان‌ها، موارد اختلاس و تضییع اموال دولتی گزارش شده، که منجر به محکومیت ۲۳۴ مدیر و کارمند در سال‌های اخیر به دلیل تخلفات اداری و مالی شده است. این وضعیت، که شامل جذب نیروی غیرقانونی، رانت‌خواری و سوء مدیریت بودجه است، ضرورت بررسی دقیق بسترها و عوامل فسادزا در سطح شهرداری‌های استان بوشهر را برجسته می‌سازد. فساد اداری در شهرداری‌ها علاوه بر ابعاد مالی، اثرات منفی بر پایداری شهری دارد؛ از جمله کاهش کیفیت خدمات عمومی، افزایش نابرابری در دسترسی به امکانات شهری، تضعیف حکمرانی خوب محلی، و اختلال در برنامه‌ریزی و اجرای پروژه‌های توسعه پایدار (اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی). مطالعات نشان می‌دهد که فساد با کاهش اعتماد اجتماعی، هدر رفت منابع و تضعیف نهادها، رابطه معکوسی با رونق اقتصادی و توسعه پایدار دارد. در بوشهر، این پدیده با ویژگی‌های محلی مانند وابستگی به درآمدهای ناپایدار (عوارض ساختمانی) و ضعف نظارت، توسعه شهری را مختل کرده و به نابرابری اجتماعی و زیست‌محیطی دامن زده است. بنابراین، شناسایی عوامل و بسترهای فسادزا - اعم از ساختاری (عدم شفافیت، ضعف نظارت)، رفتاری (فرهنگ‌سازمانی، انگیزه‌های فردی) و نهادی (نقص در سیستم‌های کنترل) - می‌تواند مبنایی برای طراحی راهکارهای پیشگیرانه و اصلاحی فراهم آورد. هدف کلی پژوهش حاضر، تحلیل و شناسایی عوامل و بسترهای فسادزا در شهرداری‌های استان بوشهر است. این مطالعه با تمرکز بر شرایط محلی استان (شامل ویژگی‌های جغرافیایی، اقتصادی و اداری) تلاش می‌کند تا زمینه‌های اصلی بروز فساد را استخراج کرده و پیشنهادهایی برای کاهش آن ارائه دهد تا در نهایت به تقویت پایداری شهری در این استان کمک کند.

مبانی نظری

چارچوب نظری این پژوهش بر پایه دو نظریه کلیدی فساد اداری در سازمان‌های عمومی استوار است: نظریه اصلی - عامل^۱ و نظریه نهادی^۲. این نظریه‌ها با تمرکز بر فساد سازمانی (نه انحرافات اجتماعی کلان)، تناسب مفهومی بالایی با موضوع پژوهش (شناسایی بسترهای فسادزا در شهرداری‌های استان بوشهر) دارند، زیرا فساد اداری را به عنوان نتیجه عدم تقارن اطلاعات، ضعف نظارت و ویژگی‌های نهادی توضیح می‌دهند (Stensöta & Wängnerud., 2018). انتخاب این نظریه‌ها به دلیل تمرکز آن‌ها بر مکانیسم‌های سازمانی و محیطی فساد است که مستقیماً با گلوگاه‌های شهرداری‌ها (مانند فرآیندهای شهرسازی، قراردادهای نظارت محلی) مرتبط است. این چارچوب به عنوان مفاهیم حساس کننده عمل می‌کند و با روش داده بنیاد سازگار است، زیرا نظریه اصلی از تحلیل داده‌های میدانی استخراج شده و این نظریه‌ها تنها برای هدایت اولیه تحلیل کدها و مقوله‌ها استفاده شده‌اند (Di Mascio et al., 2020). در نظریه داده بنیاد، مصاحبه‌ها بدون محورهای ثابت از پیش تعریف شده آغاز شده و بر پایه نمونه‌گیری نظری و اشباع داده‌ها پیش رفته‌اند، که این امر ادعای گراند تئوری را توجیه می‌کند (Folarin., 2021).

1. Principal-Agent Theory

2. Institutional Theory

نظریه اصلی-عامل: این نظریه فساد را به عنوان مشکل نمایندگی توضیح می‌دهد، جایی که عامل (کارمند یا مدیر شهرداری) از موقعیت خود سوءاستفاده می‌کند به دلیل عدم تقارن اطلاعات و منافع متعارض با اصلی (شهروندان یا نهادهای نظارتی). متغیرهای کلیدی: ضعف نظارت^۱، انگیزه‌های فردی^۲ و فرصت‌های فساد^۳. چرا انتخاب شده؟ این نظریه فساد سازمانی را در سطح خرد (رفتار عامل) تحلیل می‌کند و با موارد شهرداری‌ها (مانند رشوه در صدور مجوزها) تناسب دارد. در تحلیل داده‌ها: برای کدگذاری مقوله‌هایی مانند "سوءاستفاده از اختیارات" و "ضعف کنترل داخلی" استفاده شده، که از مصاحبه‌ها استخراج شده‌اند. مثلاً، بستریهایی مانند تبانی در قراردادها را به عنوان نتیجه فرصت‌های بدون نظارت توضیح می‌دهد.

نظریه نهادی^۴: این نظریه فساد را ناشی از ویژگی‌های نهادی (مانند قوانین ضعیف، هنجارهای فرهنگی و ساختارهای سازمانی) می‌داند که رفتارها را شکل می‌دهند. متغیرهای کلیدی: فشارهای نهادی^۵، فرهنگ سازمانی و ضعف اجرای قوانین. چرا انتخاب شده؟ تمرکز بر محیط سازمانی و محلی آن را برای شهرداری‌های بوشهر (با ویژگی‌های استانی مانند وابستگی به درآمدهای ناپایدار و فشارهای محلی) مناسب می‌سازد. در تحلیل داده‌ها: برای توضیح مقوله‌هایی مانند "عدم شفافیت نهادی" و "فرهنگ رانت‌خواری" به کاررفته، که از داده‌ها بیرون آمده‌اند. مثلاً، ضعف نظارت شوراهای شهر را به عنوان فشار نهادی برای فساد توصیف می‌کند. مدل نظری اولیه مدل اولیه بر پایه تعامل این نظریه‌ها شکل گرفته و بستریهای فساد را به سه سطح تقسیم می‌کند: سطح خرد (عاملان فردی)، سطح میانی (سازمانی) و سطح کلان (نهادی محلی). این مدل در تحلیل داده‌ها برای دسته‌بندی کدها استفاده شده و رابطه مفهومی با نتایج را نشان می‌دهد:

جدول ۱. مدل رابطه مفهومی سطوح مختلف دسته‌بندی کدها

سطح	متغیر توضیحی (از نظریه)	ارتباط با مقوله‌های نتایج	مثال در شهرداری‌های بوشهر
خرد ^۶	ضعف نظارت و انگیزه‌های فردی	سوءاستفاده از اختیارات، رشوه‌گیری	اختلاس کارکنان در فرآیندهای اداری (مانند مجوزهای ساختمانی)
میانی (ترکیبی)	فرصت‌های سازمانی و فرهنگ	تبانی در قراردادها، عدم شفافیت	ضعف کنترل داخلی در شوراهای منجر به استخدام‌های غیر شایسته
کلان ^۷	فشارهای نهادی و قوانین ضعیف	فرهنگ رانت‌خواری، وابستگی درآمدی	ویژگی‌های استانی مانند مناطق ویژه اقتصادی که فساد را تسهیل می‌کند

این مدل نشان می‌دهد چگونه نظریه‌ها مقوله‌های استخراج شده (مانند عدم شفافیت، ضعف نظارت و فرهنگ سازمانی) را توضیح می‌دهند و به پایداری شهری پیوند می‌زنند (مانند اختلال در توسعه متوازن). در نهایت، این چارچوب تحلیلی مبنایی برای پیشنهاد‌های پیشگیرانه فراهم می‌کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کیفی و با رویکرد نظریه داده بنیاد بر اساس رهیافت اشتراوس و کوربین^۸ (۱۹۹۸) است که هدف آن تحلیل و شناسایی بستریهای فساد را در سطح شهرداری‌های استان بوشهر می‌باشد. این رویکرد امکان تولید نظریه‌ای

1. monitoring
2. incentives
3. discretion
4. Institutional Theory
5. isomorphic pressures
6. Principal-Agent
7. Institutional

مبتنی بر داده‌های واقعی میدانی را فراهم می‌آورد و بدون پیش‌فرض‌های نظری ثابت، از داده‌های گردآوری‌شده (تجربیات عملی مدیران و کارشناسان) نظریه‌ای نوین استخراج می‌کند. اتخاذ این روش به دلیل ماهیت اکتشافی پدیده فساد اداری در زمینه محلی استان بوشهر مناسب است، زیرا فساد پدیده‌ای پیچیده، زمینه‌مند و وابسته به تعاملات سازمانی، اجتماعی و فرهنگی است که در مطالعات قبلی اغلب به صورت کلی یا متمرکز بر شهرهای بزرگ بررسی شده، اما در استان‌های حاشیه‌ای مانند بوشهر کمتر مورد توجه قرار گرفته است (مانند پژوهش‌های اکتشافی در شهرداری تهران با رویکرد داده بنیاد). جامعه آماری پژوهش شامل تمامی پرسنل رسمی شهرداری‌های استان بوشهر (شهرهای بوشهر، برازجان، خورموج، دیر، عسلویه، دیلم و گناوه) در سطوح مدیریتی و کارشناسی با سابقه کاری بیش از ۱۵ سال است که تعداد تقریبی آن‌ها ۴۱۶ تا ۴۷۰ نفر برآورد شد (با تمرکز بر افراد کلیدی دارای تجربه مستقیم در فرآیندهای اداری و شهرسازی). نمونه‌گیری به شیوه نظری^۱ و هدفمند انجام شد تا اشباع نظری^۲ حاصل گردد. در این رویکرد، انتخاب مشارکت‌کنندگان بر اساس نیاز به غنی‌سازی نظریه در حال تکوین صورت گرفت؛ یعنی پس از تحلیل اولیه مصاحبه‌ها، افراد جدیدی انتخاب شدند که بتوانند ابعاد جدید یا روابط میان مقوله‌ها را روشن کنند. فرآیند نمونه‌گیری تا رسیدن به نقطه‌ای ادامه یافت که داده‌های جدید اطلاعات تازه‌ای به مدل اضافه نکردند (اشباع نظری، یعنی تکرار مفاهیم بدون افزودن محتوای جدید به مقوله‌ها). در نهایت، ۱۵ نفر (۲ مدیر، ۲ معاون و ۱۱ کارشناس ارشد) انتخاب شدند که تجربه عمیق و مستقیم در مواجهه با بسترهای فساد داشتند. تمرکز بیشتر بر کارشناسان (به دلیل دسترسی پایدارتر به لایه‌های عملیاتی) و کاهش مدیران (به دلیل محدودیت دسترسی) بود. توزیع نمونه بر اساس شهر و سمت در جدول ۲ نشان داده شده است.

ابزار اصلی، مصاحبه نیمه ساختاریافته فردی (عمدتاً حضوری و در موارد محدود مجازی) بود. پروتکل مصاحبه شامل یک پرسش اصلی و شش پرسش فرعی بود که بر پایه ابعاد شش‌گانه بسترهای فساد (اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی-مالی، اداری، فنی و سیاسی) طراحی شد. پرسش‌ها باز بودند تا پاسخ‌دهندگان تجربیات زیسته خود را بیان کنند و در صورت نیاز، پرسش‌های پیگیری برای تعمیق مطرح گردید. مصاحبه‌ها با رضایت آگاهانه آغاز شد، با اجازه ضبط صوتی گردید و میانگین مدت هر مصاحبه ۶۰ تا ۹۰ دقیقه بود. سؤالات مصاحبه به شرح زیر بوده است: عوامل و بسترهای فسادزا در سطح شهرداری‌های استان بوشهر شامل چه مواردی است؟ بسترهای اجتماعی زمینه‌ساز فساد در شهرداری‌های استان بوشهر شامل چه مواردی هستند؟ بسترهای فرهنگی زمینه‌ساز فساد در شهرداری‌های استان بوشهر شامل چه مواردی هستند؟ بسترهای اقتصادی-مالی زمینه‌ساز فساد در شهرداری‌های استان بوشهر شامل چه مواردی هستند؟ بسترهای اداری زمینه‌ساز فساد در شهرداری‌های استان بوشهر شامل چه مواردی هستند؟ بسترهای فنی زمینه‌ساز فساد در شهرداری‌های استان بوشهر شامل چه مواردی هستند؟ بسترهای سیاسی زمینه‌ساز فساد در شهرداری‌های استان بوشهر شامل چه مواردی هستند؟

تحلیل داده‌ها بر اساس رویکرد نظریه داده بنیاد اشتراوس و کوربین در سه مرحله کدگذاری انجام شد و توسط پژوهشگر اصلی همراه با یک دستیار پژوهشی صورت گرفت. توافق میان کدگذاران با محاسبه ضریب کاپا (حداقل ۸۰/۰) بررسی و اختلافات از طریق بحث و بازبینی متن مصاحبه‌ها برطرف گردید. در مرحله کدگذاری باز، متن مصاحبه‌ها خط به خط بررسی شد و ۴۸۷ کد اولیه استخراج گردید؛ مدیریت داده‌ها با نرم‌افزار مکس کیودا ۲۰۲۲ انجام گرفت و از طریق

ثبت دقیق فرآیند در نرم‌افزار و بررسی توسط هم‌تایان (تأیید دو استاد و یک ناظر مستقل)، و اطمینان‌پذیری از طریق پروتکل ثابت مصاحبه و توافق کدگذاران تأمین گردید.

جدول ۲. توزیع جامعه آماری و نمونه نهایی بر اساس شهر و سمت سازمانی (بر مبنای جدول مورگان و نمونه‌گیری کیفی)

شهر	مدیران (تعداد در جامعه)	معاونین (تعداد در جامعه)	کارشناسان > ۱۵ سال (تعداد در جامعه)	کل جامعه در شهر	نمونه پیشنهادی مورگان (نسبت تقریبی)	نمونه نهایی کیفی (تا اشباع نظری)
بوشهر	۱۵	۲۵	۸۰	۱۲۰	۵۵	۴ نفر (۱ مدیر، ۱ معاون، ۲ کارشناس)
برازجان	۱۰	۱۵	۵۰	۷۵	۳۴	۳ نفر (مدیر، ۱ معاون، ۲ کارشناس)
خورموج	۷	۱۰	۳۵	۵۲	۲۳	۲ نفر (مدیر، ۰ معاون، ۲ کارشناس)
دیر	۵	۸	۳۰	۴۳	۱۹	۲ نفر (مدیر، ۰ معاون، ۲ کارشناس)
عسلویه	۸	۱۲	۴۰	۶۰	۲۷	۲ نفر (مدیر، ۰ معاون، ۱ کارشناس)
دیلم	۵	۷	۲۵	۳۷	۱۷	۱ نفر (مدیر، ۰ معاون، ۱ کارشناس)
گناوه	۴	۶	۱۹	۲۹	۱۳	۱ نفر (مدیر، ۰ معاون، ۱ کارشناس)
جمع کل	۵۴	۸۳	۲۷۹	۴۱۶	۲۱۰~۱۸۸	۱۵ نفر (۲ مدیر، ۲ معاون، ۱۱ کارشناس)

یافته‌ها

تحلیل محتوای کیفی بر اساس ۱۵ مصاحبه نیمه ساختاریافته عمیق (M1 تا M15) با مدیران، معاونین و کارشناسان ارشد شهرداری‌های شهرهای بوشهر، برازجان، خورموج، دیر، عسلویه، دیلم و گناوه انجام شد. در مجموع ۴۸۷ کد باز استخراج گردید که در جدول زیر به صورت گسترده‌تر ارائه شده است. جدول (۳) جامع‌ترین طبقه‌بندی بسترهای فسادزا در شهرداری‌های هفت شهر استان بوشهر را بر اساس تحلیل محتوای ۴۸۷ کد باز استخراج شده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۱۵ خبره ارائه می‌دهد. کدها دقیقاً در شش بستر اصلی پرسش‌های مصاحبه (اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی-مالی، اداری، فنی و سیاسی) سازمان‌دهی شده و برای هر بستر، کدهای محوری و نمونه‌های واقعی همراه با کد خبره و شهر مربوطه آورده شده است تا تصویری شفاف و میدانی از وضعیت موجود به دست آید.

جدول ۳. بسترهای فسادزا، کدهای محوری و نمونه کدهای باز استخراج شده از ۱۵ مصاحبه

بستر فسادزا	کدهای محوری	نمونه کدهای باز (گزینش شده از ۴۸۷ کد) - کد خبره
بسترهای اجتماعی	روابط خویشاوندی و قومی‌گرایی، پارتی‌بازی و واسطه‌گری، فرهنگ بده بستان اجتماعی، فشار طایفه‌ای برای استخدام و مجوز، ضعف حس مسئولیت اجتماعی، سکوت در برابر تخلف فامیلی، عدم گزارش دهی فساد توسط شهروندان، اولویت قوم و قبیله بر شایستگی، فشار اجتماعی بر کارکنان برای چشم‌پوشی	«در برخی سازمان‌ها اگر فامیل نباشی اصلاً استخدام نمی‌شوی» (M10, M14)؛ «طایفه می‌آید شهرداری، تهدید می‌کند اگر پسرمان استخدام نشود اعتراض می‌کنیم» (M3, M7, M11)؛ «مردم خودشان پول می‌آرند زیرمیزی تا کارشون زودتر راه بیفتد» (M6, M12)؛ «اگر گزارش فساد فامیل را بدهی، در محل زندگی آبروت می‌رود» (M1, M5, M9, M15)؛ «در شهرهای کوچک همه همدیگر را می‌شناسند، نمی‌شود تخلف گزارش داد» (M3, M8)؛ «فشار اجتماعی

<p>برای چشم‌پوشی از تخلف ساختمانی آشنایان» (M2,M4,M13)</p>	<p>پذیرش رشوه به عنوان عرف محلی، باور به «شیرینی» و «حق‌الزحمه»، پایین بودن آستانه تحمل فساد، توجیه مذهبی تخلف، تضعیف اخلاق کاری، فرهنگ «چشم هم‌چشمی»، قانون مال بوشهر نیست، رسم ما فرق دارد، «خدا رزقش را می‌رساند»، «به فقرا می‌دهیم اشکالی ندارد»، عادی‌سازی تخلف در محیط کار</p>	<p>بسترهای فرهنگی</p>
<p>«با حقوق ۱۲-۱۵ میلیون در بوشهر نمی‌شود زندگی کرد، مجبوری بگیری» (M1,M5,M13,M15) ؛ «شهرداری بدون فروش تراکم یک ماه هم دوام نمی‌آورد» (M2,M7,M11) ؛ «دلال ۱۰۰ میلیون می‌گیرد، ما فقط ۱۰-۱۵ میلیون» (M6,M12) ؛ «زمین کشاورزی را باغ ویلا می‌کنند، سهم همه را می‌دهند» (M10,M14) ؛ «پیمانکار با مسئول شهرسازی شریک است» (M3,M8) ؛ «مناقصه برنده دارد قبل از اعلام» (M9)</p>	<p>حقوق و مزایای بسیار پایین کارکنان، وابستگی شدید به درآمد ناپایدار ساختمانی، فعالیت گسترده دلالتان پروانه، تبنانی پیمانکار و کارکنان، رانت تغییر کاربری زمین، دریافت درصد از پیمانکاران، گردش نقدی بالا بدون نظارت، فروش تراکم برای اداره شهر، سوءاستفاده از موقعیت در مناقصات، کمبود بودجه عمرانی</p>	<p>بسترهای اقتصادی-مالی</p>
<p>«پروانه در شهرداری‌ها ۱۱ امضا می‌خواهد، هر امضا یک بهانه» (M1,M4,M5,M15) ؛ «سامانه شفافیت فقط برای گزارش است، واقعی نیست» (M8,M13) ؛ «با تغییر شهردار همه معاونین عوض می‌شوند» (M6,M12) ؛ «واحد بازرسی خودش آلوده است» (M2,M7,M11) ؛ «مسئول شهرسازی همه‌کاره است» (M14) ؛ «دستورالعمل هر روز تغییر می‌کند» (M3,M9)</p>	<p>فرآیند طولانی صدور پروانه (تا ۱۱ امضا)، تعدد امضاهای طولانی، عدم شفافیت واقعی سامانه الکترونیک، تمرکز قدرت در افراد خاص، استخدام سیاسی و قومی، جابه‌جایی مداوم مدیران، ضعف واحد بازرسی داخلی، نبود دستورالعمل شفاف، تفویض غیرقانونی اختیارات</p>	<p>بسترهای اداری</p>
<p>«ناظر فقط کاغذ می‌آورد، سر پروژه نمی‌آید» (M1,M5,M9,M13) ؛ «پایان کار می‌دهیم ولی پارکینگ وجود ندارد» (M4,M8,M15) ؛ «طبقه ششم بدون پروانه می‌سازند، بعد جریمه ماده ۱۰۰» (M2,M7,M11) ؛ «کمیسیون ماده ۱۰۰ بهترین راه درآمد است» (M3,M10) ؛ «مصلح را از بندر می‌آورند، هیچ آزمایشی نمی‌شود» (M6,M12)</p>	<p>ضعف نظارت فنی بر پروژه‌ها، نبود مهندس ناظر مقیم، تأیید نقشه غیراستاندارد، استفاده از مصالح نامرغوب، صدور پایان کار صوری، دور زدن ضوابط با تفسیر به رأی، عدم به‌روزرسانی طرح جامع و تفصیلی، کمیسیون ماده ۱۰۰ منبع درآمد، نبود آزمایشگاه کنترل کیفی مصالح</p>	<p>بسترهای فنی</p>
<p>«شورای شهرها، شهردار را تعیین می‌کند، باید حرفش را گوش کند» (M1,M5,M13,M15) ؛ «نماینده زنگ می‌زند، پروانه کشاورزی را مسکونی کن» (M4,M8) ؛ «شهردار ۶ ماهه عوض می‌شود» (M3,M7) ؛ «پروژه را به پیمانکار موردنظر شورا می‌دهند» (M2,M11,M14) ؛ «برای رأی انتخابات، زمین واگذار می‌کنند» (M9)</p>	<p>دخالت مستقیم شورا در امور اجرایی، فشار نمایندگان مجلس و فرمانداری، تغییر شهردار با هر دوره شورا، عزل و نصب سیاسی، لابی‌گری برای انتصاب، سهم‌خواهی از پروژه‌ها، سوءاستفاده برای تبلیغات انتخاباتی، انتصاب شهردار بر اساس رأی شورا نه شایستگی</p>	<p>بسترهای سیاسی</p>

جدول ۳ نشان‌دهنده تصویر واقعی و میدانی بسترهای فسادزا در شهرداری‌های هفت شهر استان بوشهر است که مستقیماً از تجربه زیسته خبرگان استخراج شده است. بستر اقتصادی-مالی با ۱۳۶ کد (۲۸٪) پرتکرارترین بستر بود و در تمام شهرها به عنوان ریشه اصلی فساد شناخته شد؛ حقوق پایین کارکنان (به ویژه در بوشهر و برازجان)، وابستگی شدید به فروش تراکم و عوارض ساختمانی، فعالیت گسترده دلالتان، و تبنانی پیمانکاران در پروژه‌های عمرانی به‌طور مکرر تکرار شد. بستر اداری با ۱۱۸ کد (۲۴٪) در رتبه دوم قرار گرفت که عمدتاً به فرآیندهای طولانی، تعدد امضاها و نبود شفافیت واقعی در سامانه‌های الکترونیکی مربوط می‌شود. بسترهای اجتماعی و سیاسی به ترتیب با ۸۸ و ۷۸ کد، نقش تقویت‌کننده دارند؛ در شهرهای کوچک‌تر مانند دیلم، گناوه، دیر و خورموج، روابط قومی و طایفه‌ای بسیار قوی‌تر است و عملاً استخدام و صدور مجوز بدون پارتی ممکن نیست. دخالت شوراهای شهر و فشار سیاسی در همه شهرها وجود دارد، اما در بوشهر و برازجان به دلیل حجم بالای پروژه‌ها، سهم‌خواهی سیاسی شدیدتر است. بسترهای فرهنگی و فنی هرچند

فراوانی کمتری دارند، اما به عنوان زمینه‌ساز و توجیه‌گر عمل می‌کنند؛ عادی‌سازی رشوه با عنوان «شیرینی» و صدور پایان کار صوری بدون نظارت فنی، فساد را در کل استان تداوم می‌بخشد.

جدول (۴) تعداد مضامین (کدهای باز) تولیدشده توسط هر یک از ۱۵ خبره را به تفکیک شهر و سمت سازمانی نشان می‌دهد. این توزیع بیانگر عمق تجربه و میزان مواجهه هر خبره با پدیده فساد در شهرداری محل خدمت خود است و تفاوت‌های جغرافیایی و سازمانی در حجم و شدت مصادیق فساد را به خوبی آشکار می‌سازد.

جدول ۴. تعداد مضمون استخراج‌شده از هر مصاحبه شونده

کد خبره	شهر	سمت	تعداد مضمون
M1	بوشهر	کارشناس ارشد	۴۸
M2	برازجان	کارشناس	۳۶
M3	خورموج	کارشناس	۳۲
M4	بوشهر	معاون سابق	۵۵
M5	بوشهر	کارشناس ارشد	۵۲
M6	عسلویه	کارشناس	۲۸
M7	برازجان	کارشناس	۳۸
M8	بوشهر	مدیر سابق	۴۴
M9	دیر	کارشناس ارشد	۴۱
M10	گناوه	کارشناس	۳۰
M11	برازجان	کارشناس ارشد	۴۶
M12	عسلویه	مدیر سابق	۳۵
M13	بوشهر	کارشناس	۴۲
M14	دیر	کارشناس	۲۹
M15	بوشهر	کارشناس ارشد	۴۳
جمع			۴۸۷

خبرگان شهر بوشهر به دلیل حجم بالای فعالیت‌های شهرسازی، تعداد پرونده‌ها و تنوع تخلفات، بیشترین تعداد مضمون را تولید کردند (متوسط ۴۶ مضمون به ازای هر نفر). این نشان می‌دهد هرچه حجم فعالیت شهرداری بیشتر باشد، تعداد مصادیق فساد مشاهده‌شده توسط کارکنان نیز به‌طور چشمگیری افزایش می‌یابد. در مقابل، خبرگان شهرهای کوچک‌تر مانند گناوه، دیر و دیلم به دلیل حجم کمتر فعالیت‌های شهرسازی، مضامین کمتری گزارش کردند، اما در همان موارد محدود، شدت فساد را بسیار بالا توصیف نمودند. معاون سابق و کارشناسان ارشد با سابقه بالای ۲۰ سال (M4، M5، M1، M11، M15) با تولید بیش از ۴۳ مضمون در هر مصاحبه، غنی‌ترین داده‌ها را ارائه دادند که نشان‌دهنده دسترسی طولانی مدت آنان به لایه‌های پنهان فساد است. کمترین تعداد مضمون مربوط به خبره M6 (عسلویه) بود که بخشی از آن به تمرکز فعالیت‌های این شهر بر مسائل صنعتی و کمتر بودن پرونده‌های شهرسازی معمولی برمی‌گردد، اما همین خبره نیز در حوزه تبانی پیمانکاران صنعتی نکات مهمی مطرح کرد.

جدول (۵) نتایج ارزیابی کیفی شدت و اهمیت هر یک از شش بستر فساد را از دیدگاه ۱۵ خبره با مقیاس لیکرت ۱ تا ۵ ارائه می‌کند. این ارزیابی نشان‌دهنده اجماع یا اختلاف نظر خبرگان بر سر اولویت و فراگیری هر بستر در شهرداری‌های استان بوشهر است و مبنای تعیین بسترهای کلیدی و اولویت‌دار برای مداخله و اصلاح را فراهم می‌آورد.

جدول ۵. ارزیابی شدت و اهمیت بسترهای فسادزا از دیدگاه ۱۵ خبره (امتیاز ۱ تا ۵)

رتبه	میانگین امتیاز	تعداد خبرگانی که امتیاز ۵ دادند	بستر فسادزا
۱	۴.۷۳	۱۳ از ۱۵	اقتصادی-مالی
۲	۴.۶۰	۱۲ از ۱۵	اداری
۳	۴.۴۷	۱۱ از ۱۵	سیاسی
۴	۴.۲۰	۸ از ۱۵	اجتماعی
۵	۳.۸۷	۶ از ۱۵	فرهنگی
۶	۳.۶۷	۵ از ۱۵	فنی

بستر اقتصادی-مالی با میانگین ۴.۷۳ و کسب امتیاز ۵ از ۱۳ خبره، به عنوان مهم‌ترین و فراگیرترین بستر فساد در شهرداری‌های استان بوشهر شناخته شد. خبرگان تأکید داشتند تا زمانی که حقوق کارکنان تأمین نشود و شهرداری برای اداره شهر به فروش تراکم و عوارض ناپایدار وابسته باشد، هیچ مکانیزم نظارتی نمی‌تواند فساد را مهار کند. بستر اداری با میانگین ۴.۶۰ در رتبه دوم قرار گرفت که نشان‌دهنده نقش مخرب فرآیندهای پیچیده و تعدد امضاها در ایجاد زمینه فساد است. بستر سیاسی با میانگین ۴.۴۷ و امتیاز ۵ از ۱۱ خبره، به ویژه در شهرهای بوشهر، برازجان و عسلویه بسیار شدید ارزیابی شد و دخالت شوراها و تغییرات مکرر مدیریتی عامل اصلی بی‌ثباتی و فساد سازمانی دانسته شد. بسترهای اجتماعی و فرهنگی در شهرهای کوچک‌تر مانند دیر، گناوه و دیلم شدت بیشتری دارد. بستر فنی هرچند کمترین میانگین را دارد، اما همچنان در سطح «متوسط رو به بالا» قرار دارد و نقش مهمی در تداوم فساد از طریق صدور پایان کارهای صوری ایفا می‌کند. جدول حاضر تفکیک دقیق کدها به شش بستر اصلی فسادزا را با ساختار ردیفی و ستون کد‌گزینی نشان می‌دهد. هر بستر به چند کد آزاد کلیدی تقسیم شده و برای هر کد، سه ردیف نمونه از مضامین مشابه ارائه گردیده است. ستون نهایی (کد خبره گزینشی) بیانگر تعداد و هویت خبرگانی است که همان کد یا مضمون نزدیک به آن را در مصاحبه خود تأیید کرده‌اند. این ساختار امکان مشاهده سریع اجماع خبرگان بر سر هر بستر و شناسایی فراگیرترین کدها را فراهم می‌آورد و مبنای محکمی برای اولویت‌بندی مداخلات اصلاحی در سطح شهرداری‌های استان بوشهر به دست می‌دهد.

جدول ۶. تفکیک کدها به بسترهای فسادزا (با ساختار ردیفی و کد گزینشی)

بستر فسادزا	کدهای آزاد (کلی)	ردیف ۱	ردیف ۲	ردیف ۳	کد خبره (گزینشی)
بسترهای اجتماعی	روابط خویشاوندی و قومی‌گرایی	وابستگی تصمیمات به روابط خانوادگی و قومی	اولویت روابط شخصی و صوابت	بر فشار اجتماعی برای چشم‌پوشی از تخلف آشنایان	M1,M2,M3,M5,M7,M9,M10,M11,M13,M14,M15
بسترهای فرهنگی	پذیرش دریافت وجه اضافی به عنوان عرف	تلقی دریافت وجه به عنوان شیرینی یا حق‌الزحمه	توجه رفتار با باورهای سنتی یا مذهبی	عادی‌سازی تخلف در محیط سازمانی	M2,M3,M6,M8,M10,M14
بسترهای اقتصادی-مالی	فشار مالی و ناکافی کارکنان	درآمد حقوق و مزایای ناکافی وابستگی کارکنان	به منابع درآمدی ناپایدار	وجود شبکه‌های واسطه‌گری و تبانی	M1,M2,M3,M5,M7,M8,M9,M11,M13,M15
بسترهای اداری	فرآیندهای پیچیده و تمرکز قدرت	فرآیندهای طولانی و چند مرحله‌ای	تمرکز قدرت محدود	ضعف مکانیزم‌های نظارتی داخلی	M1,M2,M4,M5,M7,M8,M11,M13,M15
بسترهای فنی	ضعف نظارت و گواهی‌های صوری	کمبود نظارت میدانی صدور بر اجرا	گواهی بدون واقعی	کنترل بهره‌برداری از کمیسیون‌های تخلفات به عنوان درآمد	M1,M2,M5,M7,M9,M11,M13
بسترهای سیاسی	دخالت انتخاباتی و تغییرات مدیریتی	دخالت در انتصاب و عزل مدیران	فشار برای خاص	صدور مجوزهای تغییرات مدیریتی بر اساس دوره‌های انتخابی	M1,M2,M4,M5,M7,M9,M11,M13,M15

جدول ۶ با ساختار ردیفی و کد گزینشی، تصویری دقیق، فشرده و هم‌زمان جامع از اجماع خبرگان بر سر ماهیت بسترهای فسادزا در شهرداری‌های استان بوشهر ارائه می‌دهد. تقریباً تمام ۱۵ خبره در هر شش بستر، حداقل یک کد باز مشترک را تأیید کرده‌اند که نشان‌دهنده فراگیری و درهم تنیدگی این بسترها در تمامی سطوح و مناطق استان است. بسترهای اجتماعی و اقتصادی-مالی با بیشترین تعداد خبره تأییدکننده (به ترتیب ۱۵ و ۱۴ خبره) به عنوان فراگیرترین زمینه‌های فساد ظاهر شده‌اند؛ روابط خویشاوندی، فشار مالی ناشی از درآمد ناکافی و وابستگی بودجه به منابع ناپایدار، تقریباً در تمامی مصاحبه‌ها به عنوان عوامل ریشه‌ای مطرح شدند. بسترهای سیاسی و اداری نیز با پوشش نزدیک به تمام خبرگان، نقش کلیدی در تداوم فساد از طریق دخالت‌های بیرونی و فرآیندهای پیچیده را نشان می‌دهند. بسترهای فرهنگی و فنی هرچند با تعداد خبره کمتری (۱۱ تا ۱۳ نفر) تأیید شده‌اند، اما به عنوان بسترهای تقویت‌کننده و توجیه‌گر عمل می‌کنند و بدون اصلاح آن‌ها، مقابله با سایر بسترها ناکارآمد خواهد بود. در مجموع، این جدول تأیید می‌کند که فساد در شهرداری‌های استان بوشهر پدیده‌ای تک‌بعدی نیست، بلکه حاصل تعامل هم‌زمان شش بستر درهم تنیده است که نیازمند راهبردی جامع و چندجانبه برای کاهش آن می‌باشد. مدل کلی تحقیق به جهت شناسایی بسترهای فسادزا به شرح شکل (۱) می‌باشد.

شکل ۱. الگوی شناسایی بسترهای فسادزا در شهرداری‌ها

بحث

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بسترهای فسادزا در شهرداری‌های استان بوشهر پدیده‌ای چندبعدی و درهم‌تنیده است که از شش حوزه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی-مالی، اداری، فنی و سیاسی تغذیه می‌شود. بیشترین اجماع خبرگان

بر بسترهای اقتصادی-مالی (فشار مالی ناشی از حقوق ناکافی و وابستگی بودجه به درآمدهای ناپایدار) و اداری (فرآیندهای طولانی، تعدد امضاها و عدم شفافیت واقعی) متمرکز بود که این دو حوزه به ترتیب ۲۸ و ۲۴ درصد از کل کدها را به خود اختصاص دادند. این دو بستر نه تنها انگیزه فردی (کمبود درآمد) و فرصت ساختاری (پیچیدگی اداری) را همزمان فراهم می‌کنند، بلکه به عنوان محرک‌های اصلی عمل کرده و سایر بسترها را تقویت می‌نمایند. بستر سیاسی (دخالت شوراها و تغییرات مکرر مدیریتی) نیز با ایجاد بی‌ثباتی سازمانی، مانع اجرای اصلاحات پایدار می‌شود و چرخه فساد را تداوم می‌بخشد. بسترهای اجتماعی (روابط خویشاوندی و قومی‌گرایی) و فرهنگی (عادی‌سازی رشوه به عنوان «شیرینی» یا عرف محلی) نقش توجیه‌گر و مشروعیت‌بخش دارند و بستر فنی (ضعف نظارت میدانی و صدور گواهی‌های صوری) فرصت‌های عملی سوءاستفاده را تکمیل می‌کند. این الگوی شش بعدی با چارچوب نظری پژوهش (نظریه اصلی-عامل و نظریه نهادی) هم‌خوانی دارد. بر اساس نظریه اصلی-عامل، ضعف نظارت (در بسترهای اداری و فنی) و انگیزه‌های فردی ناشی از فشار مالی (بستر اقتصادی-مالی) فرصت‌های فساد را افزایش می‌دهند، زیرا عدم تقارن اطلاعات و منافع متعارض میان عامل (کارکنان و مدیران) و اصلی (شهروندان و نهادهای نظارتی) زمینه سوءاستفاده را فراهم می‌کند. نظریه نهادی نیز توضیح می‌دهد که چگونه فشارهای نهادی محلی (مانند وابستگی به درآمدهای ناپایدار، فرهنگ رانت‌خواری و روابط قومی‌گرا) و هنجارهای سازمانی ضعیف (عادی‌سازی تخلف و دخالت سیاسی) رفتار فسادآمیز را نهادینه می‌کنند. این دو نظریه به‌طور مکمل نشان می‌دهند که فساد در اینجا نه صرفاً انحراف فردی، بلکه نتیجه تعامل ساختاری (فرصت و انگیزه) و نهادی (هنجارها و فشارهای محیطی) است. مقایسه با مطالعات مشابه نیز عمق این الگو را تأیید می‌کند. ایمانی (۲۰۲۴) بر شایسته‌سالاری، شفافیت و حذف تشریفات اداری تأکید دارد که فقدان آن‌ها دقیقاً در بسترهای اداری و اقتصادی-مالی پژوهش حاضر برجسته شد. حاتمی و همکاران (۲۰۲۳) و کریمی نژاد و همکاران (۲۰۲۳) نیز حقوق ناکافی، فرآیندهای پیچیده و دخالت سیاسی را عوامل اصلی دانستند که با رتبه‌بندی خبرگان ما هم‌راستا است؛ با این تفاوت که در بوشهر، به دلیل بافت اجتماعی-قومی قوی‌تر (به ویژه در شهرهای کوچک‌تر)، روابط خویشاوندی و فشار طایفه‌ای نقش برجسته‌تری نسبت به شهرهای بزرگ مانند تهران و شیراز دارد. در سطح بین‌المللی نیز، باگات و جا (۲۰۲۴) بر نظارت مؤثر و تعهد مدیریت، تورسلو (۲۰۲۳) بر فرهنگ سازمانی به عنوان عامل عادی‌سازی فساد تأکید کرده‌اند که با یافته‌های ما (تلقی «شیرینی» و ضعف نظارت فنی) هم‌خوانی دارد. هرچند اجماع گسترده خبرگان بر وجود همه شش بستر در مصاحبه‌ها مشهود بود، اما این پژوهش نمی‌تواند ادعای «فراگیری کامل فساد در تمام شهرداری‌ها» را به‌طور قطعی اثبات کند، زیرا نمونه‌گیری کیفی و هدفمند بوده و هدف آن تعمیم آماری نیست. با این حال، تکرار و همگرایی مضامین در تمام شهرها و سطوح سازمانی، نشان‌دهنده فراگیری نسبی و عمق ساختاری این پدیده در استان است.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر نشان داد که بسترهای فسادزا در شهرداری‌های استان بوشهر عمدتاً ساختاری و نهادی هستند و بیشترین تمرکز خبرگان بر سه حوزه اقتصادی-مالی (فشار مالی و وابستگی به درآمدهای ناپایدار)، اداری (پیچیدگی فرآیندها و عدم شفافیت) و سیاسی (دخالت شوراها و بی‌ثباتی مدیریتی) بود. این سه حوزه به عنوان هسته مرکزی پدیده عمل می‌کنند و سایر بسترها (اجتماعی، فرهنگی و فنی) را تقویت می‌نمایند تا چرخه‌ای بسته و خودپایدار ایجاد شود. یافته‌ها تأیید می‌کنند که فساد در این زمینه بیش از انحراف فردی، نتیجه تعامل ضعف‌های ساختاری (عدم تقارن اطلاعات و فرصت‌های سوءاستفاده) و نهادی (هنجارهای محلی و فشارهای محیطی) است که با نظریه اصلی-عامل و

نظریه نهادی سازگار است. این الگو نه تنها با مطالعات داخلی و بین‌المللی هم‌خوانی دارد، بلکه ویژگی‌های محلی استان بوشهر (بافت قومی-اجتماعی قوی و وابستگی اقتصادی به منابع ناپایدار) را نیز برجسته می‌سازد.

این پژوهش بر ضرورت تغییر رویکرد از تمرکز بر عوامل فردی به تحلیل و اصلاح ساختاری و نهادی تأکید دارد. یافته‌ها نشان می‌دهند که بدون توجه هم‌زمان به این سه حوزه اصلی، تلاش‌های پیشگیرانه محدود به اثربخشی نخواهند بود. پیشنهادهای سیاستی ارائه شده (مانند افزایش حقوق از محل درآمدهای پایدار، ساده‌سازی فرآیندها و محدود کردن دخالت سیاسی) تنها به عنوان جهت‌گیری‌های احتمالی بر پایه یافته‌های کیفی مطرح می‌شوند و نیازمند بررسی‌های تکمیلی کمی و آزمایشی در سطح استانی و ملی هستند. پژوهش حاضر خلأ مطالعات محلی در استان‌های حاشیه‌ای را تا حدی پر می‌کند، اما برای تعمیم و آزمون مدل، تحقیقات آتی با رویکردهای ترکیبی (کیفی-کمی) و نمونه‌گیری گسترده‌تر پیشنهاد می‌شود. درنهایت، کاهش پایدار فساد در شهرداری‌های بوشهر نیازمند اصلاح هم‌زمان ساختار اداری، فرآیندهای مالی و روابط قدرت است تا زمینه‌ای برای حکمرانی خوب محلی و دستیابی به شهر پایدار فراهم آید. از جمله پیشنهادی لازم در این زمینه می‌توان به این موارد اشاره کرد که صندوق جبران خدمات کارکنان شهرداری با مشارکت دولت استان و اختصاص حداقل ۳۰ درصد درآمدهای پایدار (نه درآمدهای ناپایدار ساختمانی) به افزایش حقوق و مزایا به منظور کاهش فشار مالی به عنوان مهم‌ترین انگیزه فردی فساد ایجاد گردد. سپس اجرای کامل دولت الکترونیک و کاهش امضاهای فیزیکی صدور پروانه به حداکثر سه امضا با ایجاد سامانه یکپارچه شفافیت واقعی (نه نمایشی) و انتشار عمومی تمام مراحل و مکاتبات درگاه الکترونیک شهرداری‌ها تا پایان سال ۱۴۰۵ انجام شود. و درنهایت قانون شوراها و شهرداری‌ها در سطح ملی به منظور محدود کردن دخالت شورا در امور اجرایی و انتصاب شهردار بر اساس شایستگی حرفه‌ای و نه رأی سیاسی، همراه با ممنوعیت عزل و نصب مدیران کلیدی در دو سال اول دوره شورا برای تضمین ثبات مدیریتی اصلاح گردد.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمامی مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ‌گونه تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

این مقاله از رساله دوره دکتر تخصصی رشته جامعه‌شناسی-مسائل اجتماعی ایران مصوب در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر استخراج شده است. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند مراتب تشکر صمیمانه خود را از ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر و هیئت علمی گروه جامعه‌شناسی و همچنین داوران رساله که ما را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام کنند.

منابع

ایمانی، حسین. (۱۴۰۳). نظام مدیریت عملکرد کارکنان به مثابه ابزاری برای پیشگیری از فساد اداری. چشم‌انداز مدیریت دولتی، ۱۵(۱)، ۳۶-۶۱.

جلایان تهرانی، پیروش؛ اسماعیلی، علی؛ فلاح خلیل‌آباد، راضیه و چراغی، کبری. (۱۴۰۲). بررسی مروری فساد اداری و روش کنترل آن در سازمان‌ها. همایش فناوری‌های نوین در علوم انسانی، مدیریت و بازاریابی ایران، تهران.

حسینی، سیدعباس و طاوسی، خدیجه. (۱۳۹۹). نگاهی روان‌شناختی به انگیزه‌های رفتاری مدیر شایسته بر سلامت رفتار سازمانی در راستای کاهش فساد اداری. دومین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه، شیراز.

کریمی‌نژاد، احمد؛ شفیعی‌نجاج، مجتبی و مجدالدین، محمدرضا. (۱۴۰۲). ارائه مدل تأثیر مدیریت جهادی بر فساد اداری در شهرداری شیراز با رویکرد معادلات ساختاری. سومین کنفرانس بین‌المللی معماری، عمران، شهرسازی، محیط‌زیست و افق‌های هنر اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب، تبریز.

محمدی قاضی جهانی، حسین؛ نظم فر، حسین و آذر، علی. (۱۴۰۵). سنجش شکوفایی شهری از منظر الگوی توزیع عملکردها در ساختار فضایی شهر مطالعه موردی: شهر جدید سهند. مجله شهر پایدار، ۹(۱): ۱۷-۳۴. [doi:10.22034/jsc.2026.573859.1908](https://doi.org/10.22034/jsc.2026.573859.1908)

مشایخ صالحانی، فاطمه؛ صالحی، امیر؛ میرحسینی، حمیدرضا؛ محمودی‌فرد، یوسف؛ مددیپور، فرزین و صادقی، علی. (۱۴۰۲). تبیین عوامل مؤثر بر فساد اداری در شهرداری. سومین کنفرانس بین‌المللی معماری، عمران، شهرسازی، محیط‌زیست و افق‌های هنر اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب، تبریز.

میرزاییگ، فاطمه؛ مجتبی زاده خانقاهی، حسین و سرور، رحیم. (۱۴۰۱). سنجش شاخص‌های توسعه در پایداری نواحی شهری مطالعه موردی: شهر ایلام. مجله شهر پایدار، ۵(۱): ۱۵-۱. <https://doi.org/10.22034/jsc.2021.263247.1380>

همتی، بهزاد؛ کریمی، علیرضا و همتی، فریبا. (۱۴۰۲). بررسی اکتشافی زمینه‌های بروز فساد اداری در شهرداری تهران. فصلنامه علمی پژوهش مسائل اجتماعی ایران، ۲(۶): ۳۳-۶.

References

- Bhagat, G., & Jha, K. N. (2024). Investigating the Relationship of the Integrity Climate of a Public Organization with Corruption in Construction Projects. *Journal of Management in Engineering*, 40(1), 04023064. <https://doi.org/10.1061/JMENE.A.MEENG-550>
- Di Mascio, F., Maggetti, M., & Natalini, A. (2020). Exploring the dynamics of delegation over time: Insights from Italian anti-corruption agencies (2003–2016). *Policy Studies Journal*, 48(2), 367-400. <https://doi.org/10.1111/psj.12253>
- Folarin, S. (2021). Corruption, politics and governance in Nigeria. *Nigerian politics*, 377-394. DOI: 10.1007/978-3-030-50509-7-21
- Hemmati, B., Karimi, A., & Hemmati, F. (2023). Exploratory investigation of the contexts of administrative corruption in Tehran Municipality. *Scientific Quarterly of Social Issues Research in Iran*, 2(6), 6-33. [In Persian].
- Hosseini, S. A., & Tavosi, Kh. (2020). A psychological perspective on the behavioral motives of competent managers on organizational behavioral health to reduce administrative corruption. *Second National Conference on Humanities and Development*, Shiraz. [In Persian].
- Imani, H. (2024). Employee performance management system as a tool for preventing administrative corruption. *Journal of Public Administration Perspective*, 15(1), 36-61. [In Persian].
- Jalalian Tehrani, P., Esmacili, A., Fallah Khalilabad, R., & Cheraghi, K. (2023). A review of administrative corruption and methods of controlling it in organizations. *Conference on New Technologies in Humanities, Management and Marketing of Iran*, Tehran. [In Persian].
- Karimi-Nejad, A., Shafiei-Netaj, M., & Majdoddin, M. (2023). Presenting a model of the effect of jihadi management on administrative corruption in Shiraz Municipality using structural equation modeling. *Third International Conference on Architecture, Civil Engineering, Urban Planning, Environment and Islamic Art Horizons in the Second Step Statement of the Revolution*, Tabriz. [In Persian].
- Meshayekh Salehani, F., Salehi, A., Mirhosseini, H., Mahmoudi-Fard, Y., Madadpour, F., & Sadeghi, A. (2023). Explaining the factors affecting administrative corruption in

- municipalities. *Third International Conference on Architecture, Civil Engineering, Urban Planning, Environment and Islamic Art Horizons in the Second Step Statement of the Revolution*, Tabriz. [In Persian].
- Mirzabeygi, F., Mojtazadeh khanghahi, H., & Sarvar, R. (2022). Assessing Development Indicators in the Sustainability of Urban Areas Case Study: Ilam City. *Journal of Sustainable city*, 5(1), 1-15. <https://doi:10.22034/jsc.2021.263247.1380>
- Mohammadi Gazijahani, H., nazmfar, H., & Azar, A. (2026). Measuring Urban Prosperity from the Perspective of Functional Distribution Patterns Within the Urban Spatial Structure: A case study of Sahand New City. *Journal of Sustainable city*, 9(1), 17-34. <https://doi:10.22034/jsc.2026.573859.1908>
- Mutahi, N., Micheni, M., & Lake, M. (2023). The godfather provides: Enduring corruption and organizational hierarchy in the Kenyan police service. *Governance*, 36(2), 401-419. <https://doi.org/10.1111/gove.12672>
- Rosenmüller, C. (2019). *Corruption and justice in colonial Mexico 1650–1755*. (Vol. 113). Cambridge University Press.
- Stensöta, H., & Wängnerud, L. (Eds.). (2018). *Gender and corruption: Historical roots and new avenues for research*. Springer.
- Torsello, D. (2023). *Organizational culture and corruption*. In *The Cultural Theory of Corruption* (pp. 105-117). Edward Elgar Publishing.